

عوارض گم شده مروری بر درآمدهای بالقوه شهرداری ها

لیست عوارض به شهرت رسیده شهرداری که در برخی موارد از تعداد انگشتان یک دست هم تجاوز نمی کند، محور درآمد شهرداری ها محسوب می شود تا جایی که فقط عوارض صدور پروانه در برخی اوقات سهم بیش از ۷۰ درصدی در سبد درآمدی شهرداری ها دارد. این عدم تنوع در منابع درآمدی در دوره های رکود عرصه را برای اداره شهر تنگ و کار مدیریت شهری را سخت می کند چرا که نمی توانند منابع قابل اتکایی برای توسعه شهر باشند. مسئله ای که به ذهن متبادر می گردد این است که درآمد های پایدار و روش های استحصال آن باید از نو طراحی یا ایجاد شود. باید اشاره کرد که درآمدهای پایدار سخنی تازه و راه حلی جدید به حساب نمی آید، چرا که برای پایدار کردن درآمد های شهرداری حدود ۶۰ روش پیش بینی شده است که لیست متنوع و در عین حالی پایداری برای درآمدزایی شهرداری ها در اختیار قرار می دهد. لیست این منابع درآمدی که در ادامه به آن اشاره شده خود به تنهایی حاوی نکات جالب توجهی است.

درآمدهای حاصل از فروش و درآمدهای وصولی در مقابل خدمات
فروش اموال غیر منقول شهرداری
فروش اموال منقول و اقساط
فروش زباله
حق آسفالته
عوارض جمع آوری زباله
درآمدهای حاصل از پارکینگ و پارکومتر
حق تجدید و تغییرات آسفالته که به وسیله موسسات شکافته شود
سایر درآمدهای حاصل از فروش خدمات
درآمد تأسیسات شهرداری و جرائم و تخلفات
درآمد تأسیسات آب متعلق به شهرداری
درآمد کشتارگاه
درآمد غسالخانه و گورستان و حمل اموات
درآمد پارکها و محل های تفریح متعلق به شهرداری
درآمد دادگاه ها
جرائم تخلفات رانندگی و تخلفات شهری و جرمه غیبت کارکنان
درآمد حاصل از جوه و اموال شهرداری
مال الاجاره های دریافتی و دکه ها
مال الاجاره های دریافتی و دکه ها
حق ورود به تأسیسات شهرداری
بهره وجود سپرده و سود سرمایه گذاری در موسسات
کمک بلاعوض و هدایا و وامها و استفاده از موجودی های دوره های قبل
کمک بلاعوض دریافتی از وزارت کشور
کمک بلاعوض دریافتی از سایر موسسات عمومی و دولتی
هدایای دریافتی از اشخاص در موسسات حقوقی
وام های داخلی
وام ها و اعتبارات خارجی
استفاده از موجودی های نقدی دوره های قبل
سایر درآمدهای حاصل از کمک و وام

سهمیه شهرداری از پرداخت های وزارت کشور
عوارض جایگزین دروازه ای
عوارض متفرقه که بوسیله وزارت کشور جمع آوری و بین شهرداری ها توزیع می شود
عوارض توأم با مالیات وصولی در محل
سهم شهرداری از مالیات بر درآمد
عوارض قند و شکر انحصاری
عوارض اسناد رسمی
عوارض گمرکی و حق هوائی
سایر عوارض توأم با مالیات
عوارض بر ساختمانها و اراضی
عوارض نوسازی
عوارض بقایای سطح شهر و ساختمانها و اراضی
حق مرغوبیت
سایر عوارض وصولی از ساختمانها و اراضی
عوارض بر ارتباطات و حمل و نقل
عوارض اتومبیل
عوارض بر سایر وسائط نقلیه
عوارض بلیط مسافرت
عوارض گذرنامه
عوارض تلفن
سایر عوارض بر ارتباطات و حمل و نقل
عوارض بر پروانه ها، کسب و فروش و تفریحات
عوارض سینما و نمایش
عوارض کسب، پیشه و حق صدور پروانه
عوارض پروانه های ساختمانی
عوارض آگهی ها
عوارض اماکن عمومی
عوارض فخاری
عوارض پلاژها و محل های تفریح
عوارض مشروبات غیر الکلی و کارخانجات
سایر عوارض وصولی از صدور پروانه کسب و فروش و تفریحات

منبع: کتاب آشنایی با حوزه فعالیت مالی شهرداری ها/ پژوهشکده علوم انسانی و اجتماعی جهاد دانشگاهی

بر این اساس باید این اراده در شهرداری، شورای شهر، دولت و مجلس به وجود بیاید تا تضاد موجود از بین برود، به طور قطع با عبور از این فضای کاذب رقابتی می توانیم اقدامات مؤثری را در این رابطه داشته باشیم؛ در غیر این صورت تلاشمان به جایی نمی رسد، با این حال تلاش ما بر این است که به هر جهت تأمین نیاز شهرداری ها به درآمد پایدار از حداکثر ظرفیت های موجود استفاده کنیم، گرچه شاید همه قانون گذاران به طور کامل چنین نگاهی را نداشته باشند.

در شرایط فعلی رویکرد دولت در مواجهه با شهرداری هایی که به دلیل کمبود درآمد گاه ورشکسته تلقی می شوند، چگونه است؟

دولت برای حمایت از شهرداری هایی که از نظر درآمدی ضعیف هستند، منابع بودجه ای جداگانه ای را پیش بینی نمی کند بلکه عمدتاً برای جبران کمبود مالی از درآمد دیگر شهرداری ها کمک می گیرد.

آیا رویکرد فعلی حمایت دولت از شهرداری های کم درآمد مناسب است؟

به عقیده ما تلاش هایی دولت برای وصول درآمدهای شهرداری ها نگران کننده است، چرا که این احتمال وجود دارد که این اقدامات تأمینی تبدیل به ابزاری سیاسی بشود، از این رو مناسب است دولت شاخص های هزینه ای تعیین شده ای را از طریق وزارت کشور جهت تأمین و اداره شهرداری ها در اختیار آن ها قرار دهد تا طبق شاخص و بر اساس شهر های کوچک تر توزیع شود.

به عقیده شما آیا تجمیع عوارض به نفع شهرداری ها است یا ضرر آن؟

این موضوع جنبه های مثبت و منفی را در بردارد و همواره محل بحثی میان مجریان و قانون گذاران بوده است، با توجه به نوع دسته بندی عوارض و نظر بر اینکه برخی عوارض همچون گمرک باید ملی تلقی شود و برخی دیگر مانند مالیات جنبه منطقه ای دارد، در می یابیم که وصول هر یک از انواع عوارض نیز سهولت و دشواری خاص خود را دارد؛ بر این اساس به نظر می رسد شکل تعریف شده فعلی یکی از مناسب ترین روش های اجرایی موجود باشد اما عقیده داریم که باید ایرادات آن رفع شود.

به عنوان یک کارشناس امور شهری و اقتصادی مجلس وضعیت بودجه دولت در لایحه سال ۹۴ را چگونه ارزیابی می کنید؟
متأسفانه تا آنجایی که مطالعه کردم، بودجه شهرداری ها در لایحه سال آینده خیلی پرننگ دیده نشده است و به رغم آنکه انتظار داشتیم دولت یازدهم نگاه مناسب تری به این مهم داشته باشد بودجه اختصاص یافته به بخش را اقناع کننده نمی بینم.